

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

גיטין ע

עניין: סעודתך שהנאתך ממנה משוך ידך הימנה

רבינו יונה – יסוד התשובה

עליהם. ואם אדם חלש הוא, פמוני, שאינו יכול לסבל עניין קשים ותעניות, ימשך מתאוותיו, ואל ימלא כל תאוותו, לא במאכל ולא במשנה. וכן אמר הרב רבי אברהם בר דוד, שהיה אחד מחסידי עולם: הגדר הגדול, המעלה, המפלא – מניעת המאכלות. וכן פרש דברייו: אל יעזב לגמרי מלאכל בשר ומלשתות יין, כי ידף מה שאסרה תורה; אך בעת מאכלו ועודנו תאב לאכל, יניח ממנו לכבוד הבורא מתאוותיו, ואל יאכל כפי תאוותו. ודרך זה ימנענו מחטא, וינפירנו אהבת הבורא יותר מתענית אחד בשבוע, כי זה בכל יום תמיד, מדי אכלו ומדי שתיתו, יניח מתאוותיו לכבוד הבורא. וישים לבו בתורה – אם היה

הראב"ד בעלי הנפש שער הקדושה

ועל זה אמרו רבותינו ז"ל סעודה שהנאתך²⁶ משוך ידך ממנה²⁷. ושתי תקנות גדולות יש בענין הזה, האחת שלא תזיקנו אכילתו, והשנית כי היא כניעת היצר בתחלת השער הזה, כי דרך היועץ הבליעל ההוא יועצו למלאות תאוותו מן המותר לו, ואחרי הרגילו אותו למלא תאוותו בהיתר והשיא²⁹ נפשו להיות שוקקה כל עת ולהיותה עורגת³⁰ אל רעבונה או יסיתנה אל האסור³¹ הקל ומן הקל אל החמור כאשר אמרתי לך. ועל זה הזהר בהיתר, ואם תגדור בו את עצמך ותמעט תאותך מן המותר לך מובטח אתה שלא יסיתך עוד יצרך אל האסור, כי אם יעלה על³² לבך דבר אסור מיד אתה נושא קל ותומר לעצמך במותר לי נאסרתי באסור לי לא כ"ש,

כף החיים לרבי חיים פאלאגי סי' כד

נז) מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה, סעודה שהנאתך טובה משוך ידיך ממנה, הוא אפילו בשבת וליכא בזה משום איסור עינוי בשבת, כי הרי כבר הוא אוכל ושותה ואינו עינוי לגמרי כי אם בעד מה להרגיל עצמו לבטל תאוותו, וכן נראה מדברי הרב ראשית חכמה (שער הקדושה פרק ע"ד דף כ"ג ע"ב), וכן ראיתי להרב אבודרהם בשבת דף ס"ז ע"א דכתב וזה לשונו, כתב רבינו משה הכהן שזה שחייבו לאכול שלש סעודות בשבת, מפני שהאוכל אכילה גסה יצטרך להרחיק זמן האכילה שלאחריה, וכשיראה שהוא מצוה לאכול שלש סעודות לא יאכל בשום סעודה מהם כי אם כשיעור שיוכל לאכול בהגיע זמן הסעודה שלאחריה, נמצאו כל סעודותיו לשם מצוה ולשובע נפשו וישאר לבו פנוי לעסוק בדברי תורה, ונמצא כובש יצרו בסלקו אוכל מלפניו בעודו תאב לו, וכשיעשה זה ביום המנוחה, כל שכן שיעשה כן ביום המלאכה שלא יכבד עליו לבטלו ממלאכתו, עכ"ל, ואני

מגן אברהם סי' תקעא, א

וכתבו ספרי המוסר דזאמנע אכילתו בעוד שהוא מתאוה לאכול ימשוך ידו ממנה, וזה נחשב לו לסיגוף גדול:

חיד"א ציפורן שמיר סי' ה

סה אם מאכל אחד ערב לו ומסלק ידו מלאכול לסגף עצמו על חטאתיו הוא חשוב לפניו יתברך ועביד ומהני להיות לו כפרה ואם יתמיד בזה הוא פקח שאוכל ומתענה בבת אחת כי מעט סיגוף זה שמסלק ידו מאכילת הערב לחיכו נרצה לו כעין תענית:

עין אליהו

דף ע סעודתך שהנאתך הימנה משוך ידך הימנה. בזה יבואר מה שמבואר בע"ג (דף יא ע"א) שני גויים בבטנך א"ת שני גויים אלא שני גיים זו אנטונינוס ורבי שלא פסקו צנון וחזרת מעל שולחנם. ועיין בתוס' שהקשו הא מבואר בכתובות דהגביה עשר אצבעותיו למעלה ואמר לא נהנתי מעולם הזה אפילו כאצבע קטנה ותירצו שאוכלי שולחנו לא פסקו צנון וחזרת. ולכאורה מאי נ"מ שאוכלי שולחנו לא פסקו צנון וחזרת.

ובזה יבואר כי הר"י ביאר המקרא תאוה נהיה תערב לנפש ביאר נהיה מלשון נהיית ונדכיתי ומפרש תאוה נהיה בעת שמשבר התאוה מזה תערב לנפש, ועיין במ"א (בסימן תקע"א) דמביא בשם הספרי מוסר דבאמצע אכילתו בעוד שהוא מתאוה לאכול ימשוך ידו ממנה וזה נחשב לסיגוף גדול, ואמרו ב"ק פ' החובל (צב, ב) שתין תכלי וכו' דקל חברי שמע ולא אכל, וא"כ מי שרואה שחברו אוכל והוא אינו אוכל זה ג"כ נקרא תענית גדול, ולכן רבי מאוכלי שולחנו לא פסקו צנון וחזרת מעל שולחנם והוא לא אכל א"כ זה נחשב כתענית כאילו התענה כל ימיו ולכן אמר לא נהניתי מעולם הזה אפילו כאצבע קטנה שהלא מה שלא אכל כאוכלי שולחנו זה נחשב כאלו ישב בתענית. וכן מה שמבואר

